

DZIENNIK POMORSKI

PRZEDPŁATA:

Miesięcznie w ekspedycji	2,55 zł.
Z odnośnikiem i w agencjach	2,65 "
Na pocztę, już z odnośnikiem	2,89 "
Kwartalnie w ekspedycji	7,65 "
Na pocztę, już z odnośnikiem	8,87 "

Strajki i inne wypadki zwalniają Wydawnictwo z dostarczania numerów bez zwrotu części — — — kwoty abonamentowej. — — —

OGŁOSZENIA:

na 4 stronie 8 lam. od wiersza mm. lub jego miejsca 15 gr., na 3 str. 30 gr., na 2 str. 60 gr. Dla W. M. Gdańska te same liczy w gdańskich. Placówki i ogł. skomplikowane o 20 proc. drożej. Ogł. z innych krajów placuje tylko w walucie tychże. Terminowego ogłoszenia — — — się nie gwarantuje. — — —
Ogłoszenia przyjmują się do godz. 9 przed poł.

Wtorek: Euzebjusza.
Środa: Wn. N.M.P.

CHOJNICE, środa, dnia 15. sierpnia 1928 r.

Słońca wachód 4.10 zachód 19.28
Księżycy wachód 2.16 zach 9.11

Bank Centralny dla kredytu długoterminowego dla rolnictwa.

Wspominaliśmy już pokrótce o tej instytucji. Rolnictwo nasze potrzebuje rozbudowy i w tym celu potrzebuje pieniędzy i to bardzo dużo pieniędzy, daleko więcej, aniżeli przemysł i handel dla tego, że jesteśmy i pozostaniemy jeszcze na długie lata krajem przeważnie rolniczym. Od każdorocznego bilansu żniw naszych zależy nasz budżet roczny, to znaczy całe nasze życie gospodarze i jego rozwój. Obecne źródła tych rolniczych kredytów są niedostateczne, cierpią zaś przedewszystkiem na brak ciągłości w zasilaniu rolnictwa gotówką dostateczną. Mamy trzy czy cztery wielkie instytucje kredytowe a więc Warszawskie Towarzystwo, Poznańskie Ziemstwo, Towarzystwo Krajowo Ziemskie i Bank Ziemski w Wilnie. Każda z tych instytucji wydaje bankowych listy zastawne na wypożyczane kapitały.

Otóż przedstawiciele banków amerykańskich po dłuższych konferencjach z przedstawicielami ministerstwa skarbu i powyższych banków doszli do przekonania, że najlepszym wyjściem w interesie rolnictwa i należytego dopływu kapitałów ze zagranicy będzie utworzenie Banku Centralnego. Bank taki dyskontowałby listy zastawne, wypuszczane przez poszczególne instytucje rolnicze i na podstawie tych zdyskontowanych listów emitowałby własne obligacje, pomieszczając je następnie zagranicą.

Sprawa utworzenia Banku Centralnego dojrzeje z jesienią. Kapitał zakładowy Banku Centralnego na początek wynosić będzie 25 milionów zł. Bank będzie miał prawo wypuszczania obligacji do 10-krotnej wysokości kapitału. Kapitał zakładowy w miarę osiągnięcia przepisanej kwoty zostanie powiększony.

Sprawa pożyczek długoterminowych dla rolnictwa wejdzie wówczas na zdrowe tory rozwoju na użytek rolnictwa i całego gospodarstwa Rzeczypospolitej.

Radicz - rewolucjonista.

(Korespondencja własna.)

Białogród, w sierpniu 1928.

Dnia 8-go sierpnia r. b. zmarł w Zagrzebiu najpopularniejszy polityk współczesnej Jugosławii, przywódca chorwatów, Stefan Radicz. Radicz, który już od dłuższego czasu cierpiał na cukrzycę, został, jak wiadomo, przed niedawnym czasem raniony podczas strzelaniny w parlamencie jugosłowiańskim. Na skutek otrzymanych ran w stanie zdrowia Radicza zaszła poważna zmiana na gorsze, w chorobie nastąpiły rozmaite komplikacje, które ostatecznie pociągnęły za sobą śmierć znakomitego męża stanu. Stefan Radicz zmarł w wieku stosunkowo młodym, przeżywszy lat 57.

Nie będziemy tu mówić o działalności Radicza w polityce Jugosławii, gdyż ta jest dzięki ostatnim wydarzeniom na obszarze królestwa w dostatecznej mierze znana. Chcielibyśmy omówić tu jednak nieco obszerniej jedną cechę zmarłego polityka — jego rewolucyjność, która charakteryzowała wszystkie poczynania Stefana Radicza i wraz z jego południowym temperamentem doprowadzała często do najdziwniejszego na pozór położenia.

Już jako uczeń szóstej klasy gimnazjalnej znalazł się Radicz w konflikcie z ówczesnymi władzami chorwackimi. Wystąpił on mianowicie podczas demonstracji ulicznych w Zagrzebiu w bardzo ostry sposób przeciwko banowi chorwackiemu, hr. Khuen-Hadrevary'emu i musiał w rezultacie opuścić główne miasto Chorwacji. W posiadaniu polecenia metropolity serbskiego, Michajła, udał się młody Radicz do Rosji, gdzie

Pobyt Najprzew. Ks. Biskupa Okoniewskiego w Chojnicach.

W poniedziałek dnia 13 bm. bawił w Chojnicach Najprzew. Arcypasterz naszej diecezji Ks. Biskup Okoniewski. Mieszkańcy naszego miasta z gorącą radością gotowali się na jego przyjęcie. Już w niedzielę wieczorem zaczęły wznosić się bramy tryumfalne. Postawiono 6 a mianowicie wzniosły je: Kolejarze, Tow. „Zgoda“ pod wezw. św. Józefa, Stow. Młodzieży Katolickiej, Tow. Mężczyzn Katolików, Bractwo Matek Chrześcij. i Sodalicja Marjańska Żeńska oraz Katolicy Niemiecy. W sam dzień przyjazdu na domach pojawiły się chorągwie o barwach papieskich i narodowych. Miasto przybrało na powitanie Dostojnego Gościa wygląd naprawdę uroczysty.

Około godz. 10-tej Ks. Biskup nadjechał zsozą gdańską w towarzystwie swego kapelana ks. Pastwy. Witany przez miejscowe duchowieństwo i licznie na ulicach zebraną publiczność udał się wprost do Zakładu św. Boromeusza, gdzie w ka-

plicy zakładowej dokonał ceremonii obłóczyn kilku nowicjuszek.

Stamtąd Ks. Biskup odjechał na plebanję. Po południu nastąpiło poświęcenie nowego cmentarza. Liczna rzesza wiernych zaległa pole cmentarza i przyległą zsozę. Przybyły też ze sztandarami wszystkie towarzystwa kościelne. Ceremonia poświęcenia rozpoczęła się o 5-tej. Pienia wykonywał chór „Lutni“ pod batutą p. Gierszewskiego. Szczegółowy opis tej pięknej ceremonii z braku czasu i miejsca odkładamy na później. Z cmentarza Ks. Biskup wyjechał do Krojant, gdzie dokonał poświęcenia ołtarza w tamt. kaplicy. Opis tej uroczystości znajda Szan. Czytelnicy na stronie drugiej.

Wieczorem Ks. Biskup brał udział w obiedzie wydanym na jego cześć przez pp. dr. Łukowiczów. Odjazd do Pelplina nastąpił po godz. 10-tej. Jak już wspominaliśmy szczegóły z pobytu Najdostoj. Gościa odkładamy do numeru następnego.

Legjoniści a Konstytucja.

Na kongresie legjonistów we Wilnie uchwalono rezolucję, że legjoniści dołożą ze swej strony

wszelkich sił, ażeby popierać taką zmianę konstytucji, jakiej sobie życzy marszałek Piłsudski.

przez jakiś czas studjował. Ale już wkrótce powrócił do Zagrzebia, gdzie zamierzał ukończyć studja gimnazjalne. Niespełna w rok po przyjeździe do kraju zraził sobie ponownie władze, został postawiony pod nadzór policyjny, wydalony z gimnazjum, a nieco później wysiedlony z głównego miasta i zesłany do gminy rodzinnej, Trebarjewo Desno.

Był rok 1893. Chorwacja obchodziła uroczystość 300 rocznicę zwycięstwa chorwackiego bana Bakacza nad wojewodą tureckim, Hasanem Paszą. Podczas uroczystości Radicz wystąpił z wielkim przemówieniem, w którym ówczesnego bana, hr. Khuena — Hedervary'ego nazwał „węgierskim huzarem“. Za to otrzymał cztery miesiące więzienia, a nadto wydalony został z uniwersytetu. Po odsiedzeniu kary Radicz wyjechał do Pragi czeskiej, gdzie wstąpił na fakultet prawniczy uniwersytetu Karola.

W roku 1895 widzimy Radicza znów w Zagrzebiu. Stoi teraz na czele związku młodzieży uniwersyteckiej, która z jego inicjatywy podczas wizyty Franciszka Józefa szańbiła publicznie flagę węgierską. Za to skazano Radicza na 1 i pół roku więzienia i wydalono go również z uniwersytetu praskiego.

Po wyjściu z więzienia udaje się Radicz po raz drugi do Rosji, gdzie otrzymuje pozwolenie na zapisanie się do szkoły wyższej. Zamiast jednak, by z pozwolenia z tego skorzystać i studja swe kontynuować, powraca Radicz potajemnie do Pragi, gdzie wraz z innymi studentami serbskimi i chorwackimi zaczyna redagować czasopismo „Hivatska Misao“. W roku 1897 spotykamy Radicza w Paryżu, jako studenta wyższej szkoły nauk politycznych, którą też po dwu latach studjów i po napisaniu pracy naukowej na temat „La Croatie actuelle et les Slaves du Sud“ (Obecna Krocacja a Południowi Słowianie), absolwuje ze stopniem „laureata nauk politycznych“. Z Paryża Radicz wyjechał ponownie do Pragi, gdzie stał się współpracownikiem szeregu pism czeskich. Po pewnym czasie zostaje z Pragi wysiedlony i udaje się do miasteczka Zemun, leżącego na Dunaju naprzeciw Białogrodu na terytorjum Węgier. Jako korespondent polityczny szeregu pism zagranicznych nawiązuje tu łączność z wybitnymi politykami serbskimi i zaczyna ponownie brać czynny udział w polityce serbo - chorwackiej, pracując głównie na niwie publicystycznej. W tym czasie opublikował Radicz w przeglądzie białogrodzkim

„Srpski Književni Glasnik“ szereg ciekawych prac naukowych, z pośród których na szczególne wyróżnienie zasługuje studjum o stosunkach chorwacko - węgierskich i o przenikaniu Niemców na Bałkany. W roku 1902 widzimy Radicza znów w Zagrzebiu w charakterze sekretarza zjednoczonej opozycji chorwackiej. Współ z starszym bratem Antonim, który po ojcu odziedziczył większy majątek ziemski, zaczyna Radicz organizować chorwackie stronnictwo chłopskie, które już w roku 1910 otrzymuje 9 mandatów do sejmu krajowego. Po zwycięstwie koalicji serbo - chorwackiej rozchodzi się Radicz ze swym dotychczasowym przyjacielem i współpracownikiem politycznym, Swetozarem Pribiczewiczem.

Przyszedł rok 1918, a z nim i przewrót polityczny. Dnia 1 grudnia 1918 proklamowane zostało uroczyste zjednoczenie wszystkich Serbów, Chorwatów i Słowenów i utworzenie królestwa Jugosłowiańskiego. Takie rozwiązanie kwestji jugosłowiańskiej nie odpowiadało jednak intencjom Radicza, który z przekonania swych był namiętnym republikaninem. Ponieważ nie przestawał on w dalszym ciągu uprawiać agitacji republikańskiej i na wiosnę roku 1919 wystąpił nawet z żądaniem, by Chorwaci przedłożyli konferencji pokojowej memorandum w sprawie przyznania im prawa samostanowienia, rząd białogrodzki zarządził aresztowanie Radicza. W lutym 1920 roku został Radicz wypuszczony z więzienia, ale wkrótce aresztowano go ponownie. Dopiero w listopadzie, kiedy wybrano go posłem do Zgromadzenia Narodowego, został na podstawie ulaskawienia wypuszczony na wolność. Po wspaniałym wyniku wyborów do parlamentu w roku 1923, Radicz wyjechał do Londynu, gdzie w kołach miarodajnych usiłował szerzyć ideę separatyzmu chorwackiego. Ponieważ akcja ta nie przyniosła jednak oczekiwanych rezultatów, pojechał Radicz do Moskwy, gdzie z miarodajnymi czynnikami sowieckimi omówił warunki, na jakich partja jego wstąpić miała do komunistycznej międzynarodówki chłopskiej. W sierpniu 1924 powrócił Radicz do kraju i został natychmiast aresztowany, jako zdrajca stanu. I w tym miejscu w życiu i działalności politycznej Radicz następuje znięcka nieoczekiwany zwrot. Zapalony republikanin wypiera się nagle swych przekonania republikańskich, staje się zwolennikiem idei monarchistycznej, uznaje dy nastję Karadjordjewiczów i rozpoczyna ze swem

stronictwem czynną współpracę parlamentarną z innymi partjami jugosłowiańskimi. Nie dość jednak na tem. Kiedy w roku 1925 ówczesny premier Pasicz poróżnił się ze Svetozarem Pribiczewiczem, wchodzącym dotychczas w skład koalicji rządowej Radicz nawiązuje łączność z Pasiczem i formuje wraz z nim nowy rząd koalicyjny. Inna rzecz, że rząd ten bardzo krótko pozostawał u steru nawy państwowej Jugosławii, a to przez wzgląd na nieokiełznany wprost temperament Radicza, który niezdolny był do spokojnej i kompromisowej pracy twórczej. Fakt jednak, że potrafił on w tak krótkim czasie zasadniczo zmienić swój stosunek do radykałów serbskich, będących, jak wiadomo, gorącymi propagatorami centralizmu monarchistycznego w zjednoczonej Jugosławii, jest dla zmarłego przywódcy Chorwatów nadzwyczaj charakterystyczny. Po rozejściu się z Pasiczem, Radicz przeszedł ponownie do opozycji, w której pozostawał do ostatniej chwili swego życia. W roku ubiegłym pogodził się ze Svetozarem Pribiczewiczem, przywódcą samodzielnych demokratów, którego zwalczał w sposób jaknajbezwzględniejszy z górną lat dwadzieścia, i wraz z nim utworzył zwarty blok opozycyjny, znany pod nazwą koalicji chłopsko - demokratycznej.

Podwyżka biletów kolejowych.

Zapowiedziana podwyższka cen biletów kolejowych wchodzi w życie o godz. 12-tej w nocy z dnia 14-go na 15-go sierpnia r. b. Podwyżka stosowana będzie ściśle według rozkładu jazdy pociągów. Do pociągów, odchodzących przed godz. 12-tą w nocy w dniu 14-tym b. m. bilety sprzedawane będą według dawnej taryfy, natomiast po godz. 12-ej w nocy obowiązować będzie nowa taryfa o 20 proc. wyższa.

Umowa jugosłowiańsko-włoska przyjęta.

Układ jugosłowiańsko - włoski zawarty w Netuno został w poniedziałek przez sejm jugosłowiański przyjęty 158 głosami. Przedtem doszło jednakowoż w skupsztynie do wielkich awantur.

SPRAWY POLSKIE.

21 TYSIĘCY LUDZI PRZED SĄDEM.

Przed sądem okręgowym w Lwowie odbywać się będzie w połowie października rb. niecodzienny proces. Oto pozwanych zostało 21 tysięcy członków zbankrutowanej w Rzeszowie spółdzielni „Nuza”, którzy mają odpowiadać za nieczyste sprawy zarządu. Proces ten raz się już toczył i to w styczniu tego roku, ale musiano go przer-

Uroczystości poświęcenia ołtarza w Krojantach i kilka słów o jego fundatorach.

W poniedziałek dn. 13 bm. Najprzew. Ks. Biskup Okoniewski poświęcił w Krojantach ołtarz fundowany w tamtejszej kaplicy przez p. dr. Łukowicza.

Już koło godziny 17-tej zaczęli gromadzić się mieszkańcy Krojant i najbliższej okolicy. Wszystko co żyło rzuciło pracę i spieszyło zobaczyć ukochanego Arcypasterza oraz wziąć udział w tej wzniosłej uroczystości. Cierpliwie czekali wygładając w stronę Chojnic, a w międzyczasie rozmawiano z poczuciem dumy o swojej choć uboższej lecz własnej kapliczce.

Wreszcie zawarczały w oddali motory samochodów i niebawem nadjechał Austro - Daimler wiozący Ks. Biskupa wraz z jego kapelanem Ks. Pastwą oraz inne z asystą naszego miejscowego duchowieństwa.

U wejścia na cmentarz kościelny witali Najprzew. Pasterza pp. dr. Łukowicz, Pruszek, Narloch i inni. Ks. Biskup ruszył ku skromnej świątyni. Podedrogą błogosławił klękające grupy wiernych.

Z chwilą gdy wkroczył do kaplicy chór miejscowy pod batutą p. nauczyciela powitał Go pieśnią „Ecce sacerdos magnus”.

U ołtarza rozpoczęły się ceremonie. Choć były one krótkie, to jednak przejęły wszystkich do głębi serca. Okoliczni mieszkańcy, wypełniający kapliczkę po same brzozy z zapartym oddechem i łzawem okiem śledzili święte obrządku, dziękując Bogu że dozwala im posiadać własny przybytek Pański, uświęcony i pobłogosławiony przez Kościół św.

Po bokach ołtarza ustawili się po prawej stronie Ks. prob. Makowski i Ks. Borzyszkowski, po lewej Ks. prałat Szulc i Ks. Gołuski dzierżący pastorał na znak, że przy ołtarzu znajduje się Książę Kościoła.

Przy pomocy swego kapelana Ks. Pastwy Ks. Biskup włożył na siebie szaty liturgiczne i mitrę a potem odwróciwszy się do wiernych wygłosił kazanie. Krótkie lecz głębokie w treści, podniosłe w słowach ryło się głęboko do serc słuchaczy. Najprzew. Mówca wyjaśnił symboliczne znaczenie ołtarzów, są one Golgotami, na których co dnia po wszystkich zakątkach świata powtarza się Przenajświętsza Ofiara. Pod koniec Ks. Biskup wskazał na doniosłe znaczenie tego faktu, iż właśnie w Krojantach powstaje taki bastion obrzę-

Rezolucja, przyjęta na ostatnim zjeździe legionistów we Wilnie.

„Siódmy zjazd legionistów, zebranych w dniu 12 sierpnia w Wilnie, w dniu uroczystości dorocznej zwraca się do Ciebie, najdostojniejszy Panie Prezydencie z wyrazami głębokiego hołdu i niezłomnej wierności w obliczu pierwszego żołnierza Polski i wielkiego Wodza Narodu, Marszałka Józefa Piłsudskiego, w obliczu członków rządu, reprezentacji Sejmu i Senatu, przedstawicieli władz i społeczeństwa w murach tego prastarego grodu Jagiellonów i nieugiętej państwa i ducha polskiego strażnicy — my legionści ze wszystkich stron Rzeczypospolitej, składamy na Twoje ręce, Panie Prezydencie, uroczyste ślubowanie: 1) Jako

w dniu wojenne czynem orężnym torowaliśmy drogę do niepodległości tak dziś zawsze gotowi do Jej obrony u Twojego boku stajemy w wielkim wysiłku pracy pod najwyższym sztandarem idei państwowej — budowy mocarstwowej potężnej Rzeczypospolitej, 2) W żarliwej trosce o niewzruszone fundamenty najjaśniejszej Rzeczypospolitej dołożymy wszelkich starań i wysiłków, aby pod Twojem — Panie Prezydencie — dostojnym przewodnictwem dokonała się taka zmiana ustroju, która państwu zapewni spiszową moc i wiekopomne dzieło Marszałka Piłsudskiego po wsze czasy utrwali”.

Waldemaras otrzymał znowu prztyczka w nos.

Prezes litewskich ministrów Waldemaras otrzymał od Generalnego Sekretarza Ligi Narodów pismo, które jest odpowiedzią na zażalenie Waldemaras, że Polska prowokuje Litwę przez urządzenie manewrów na pograniczu litewskim, przyczem nazwał Wileńszczyznę linią demarkacyjną to znaczy, krajem nikomu jeszcze nie przyznalnym. Generalny Sekretarz oświadcza, że

zwrócił się po wyjaśnienie do prezesa Rady Ligi p. Aguerro y Bothancourt oraz do sekretarza Rady p. Belaerta van Bloklayn którzy mu powiedzieli, że nie zachodzi tu naruszenie granicy.

Taką odpowiedź otrzymał p. Waldemaras. Całokształt sprawy litewskiej będzie rozpatrywany na najbliższej sesji Rady Ligi.

Ponad głowami Litwy.

Związek fabrykantów w Libawie stawil w Lidze Narodów wniosek domagający się otwarcia linii kolejowej Libawa—Romny pod kontrolą Ligi. W razie nie przyjęcia kontroli prosi zwią-

zek fabrykantów o odstąpienie Litwie prawa na regulowanie przewozu na Litwie i we województwie wileńskim. Linja ta zost. unieruchomniona z powodu oporu Litwy.

Przymusowa służba wojskowa w Rosji.

Rząd sowiecki zaprowadził obowiązkową służbę wojskową, chociaż równocześnie pragnie koniecznie należeć do przyjaciół pokoju i członków antywojennego paktu Kelloga. Obronę z

bronią w ręku sprawować będą robotnicy, reszta wojskowych będzie zużyta do innych obowiązków.

wać z powodu wybryków tłumu, rozgoryczonego na zarząd spółdzielni. Komitet obrony poszkodowanych zamówil na czas rozprawy 5 specjalnych pociągów na przewóz oskarżonych za zniżką 66-procentową. Równocześnie zostały wynajęte koszar i baraki w Rzeszowie na pomieszczenie przybyłych. Wszystkich 25 adwokatów urzędujących w Rzeszowie zaangażowano na rozprawę.

JAKI INTERES ROBI LOTWA NA MASŁE.

Według urzędowego obrachunku wywozła Lotwa w tym roku masła za całą piątą część ogólnej sumy swego wywozu. W niektórych mie-

siącach wynosił wywóz masła trzecią część ogólnego wywozu towaru zagranicę. Głównymi odbiorcami masła lotewskiego są Niemcy i Anglja. Lotwa powinna pod tym względem być przykładem dla nas. I my możemy nasz zagraniczny rynek nabiadu poprawić, jeżeli starać się będziemy o wyborowy towar i akuratną usługę.

ZE ŚWIATA.

KOCIEŁ JAPOŃSKO - CHIŃSKI.

Pomiędzy Japonją a Chinami zanosi się rychlej czy później na wojnę a to z powodu Mand-

dów katolickich, w tej połaci ziemi gdzie narodo-we i religijne niebezpieczeństwo były wciąż wielkie. „Niech ten ołtarz będzie pieczęcią, wołał Najdostojniejszy Arcypasterz, pod stwierdzony fakt, że katolicyzm na zachodnich rubieżach Pomorza ugruntowuje się. Niech będzie pieczęcią, iż ziemia ta po wieczne czasy pozostanie katolicką i pod władaniem Najjaśniejszej Rzeczypospolitej Polskiej!”

Przeciągłe westchnienie słuchaczy było ni-by cichą przysięgą, iż dołożą wszelkich starań, aby słowa Ks. Biskupa się spełniły.

Następnie Najprzew. Arcypasterz odprawił przepisane modły i dokonał poświęcenia ołtarza kropiąc wodą święconą, najpierw cały ołtarz zewnętrzny a potem tabernakulum. Pieśnią „Boże coś Polskę”, zaintonowaną przez Ks. kap. Pastwę a odśpiewaną stojąco zakończyła się ta wzruszająca uroczystość kościelna.

Z kaplicy Ks. Biskup udał się w towarzystwie duchowieństwa i pp. dr. Łukowiczów do domu p. Pruszaka na kawę. Po kawie odbyła się wspólna fotografia w parku, a potem siadłszy do samochodu Dostojny Gość wrócił do Chojnic.

Fundatorami ołtarza w kaplicy w Krojantach są pp. bracia dr. Jan, dr. Marceł i Tadeusz Łukowiczowie. Pan dr. Jan Łukowicz jest zaszczytnie znanym w Chojnicach chirurgiem i naczelnym lekarzem zakładu św. Boromeusza. Brat jego dr. Marceł jest lekarzem w Toruniu, a trzeci p. Tadeusz jest ziemianinem w Sobiesierni w Brodnickiem. Fundowany przez nich ołtarz przedstawia się okazale. Jest wykonany z dębowego drzewa ręcznie, bogato rzeźbiony w stylu gotyckim. W głębi ołtarza znajduje się witraż, przez poprzedniego właściciela Krojant barona Eckardsteina fundowany.

Z okazji powyższej uroczystości i fundacji wypada wspomnieć i o innych pobożnych fundacjach rodziny Łukowiczów i jej przodkach. Mało bowiem komu wiadomem, że główny ołtarz kościoła w Dziemianach, budowanego w roku 1922 przez gorliwego duszpasterza Dziemian ks. Prob. Podlaszewskiego jest również darem p. dr. Łukowicza z Chojnic i jego braci wyżej wymienionych panów dr. Marcelego i Tadeusza, oraz dalszych braci Marjana i dr. Edmunda. Ołtarz, wykonany w stylu baroka w sztuku przedstawia św. Antoniego.

Dalej istnieją ołtarze pobożnych przodków rodziny Łukowiczów w Czersku, w Świeciu oraz w Grudziądzu. Ołtarz w Czersku, przedstawiający Chrystusa Ukrzyżowanego, fund. został w r. 1760

przez jednego z przodków pp. Łukowiczów, Franciszka Łukowicza, pana na Czersku, Łęgu, Cisie, Budziskach, Przyjaźni, Ostrowitem, Łosinach, Twarożnicy i Lubni. Ołtarz ten był w pierwotnym kościele w Czersku głównym. Dziś go jeszcze można oglądać w tamtejszym kościele parafjalnym. Ołtarz jest nadzwyczaj kosztownie i kunsztownie rzeźbiony, wykonany przez włoskiego artystę w Warszawie.

Drugi ołtarz, fundowany przez tego samego Franciszka Łukowicza, w r. 1767 zarazem pana na Morsku i Sarbowicach, tucholskiego sądownego ziemskiego i surogata starostwa tucholskiego oraz podczaszego czernihowskiego, pomieszczony został w pozaklasztornym kościele, obecnie farnym w Świeciu, gdzie jest głównym ołtarzem. Ołtarz ten, ozdobnie rzeźbiony wykonany jest w stylu barokowym.

Krzysztof Łukowicz, brat Franciszka, cześnik wendenski, podczaszcz czernihowski i miecznik liwlandzki, pan na Zabnie i Dąbrowie w powiecie chojnickim był znowu bardzo hojny dla kościoła w Brusach, dla tamtejszego przytuliska oraz dla ówczesnego klasztoru OO. Augustjanów w Chojnicach. Kronika datuje te ofiary z roku 1804.

Na zaszczytną wzmiankę zasługuje tu również Anna Łukowiczowa, małżonka Franciszka z Czerska, która ufundowała w r. 1765 misterny ołtarzyk we formie tryptyka, przedstawiający Chrystusa Ukrzyżowanego, jednemu z kościołów grudziądzkich. Ołtarzyk ten mieści się obecnie jako cenna pamiątka w miejskim muzeum grudziądzkiem.

Wreszcie Józef Łukowicz, syn Franciszka Dyrektor pomorskiego Ziemstwa Kredytowego, a zarazem obywatel ziemski w Dąbrowie ofiarował 333 talarów na doroczne odpusty św. Antoniego we Wielu. Za fundusz ten nabyto grunta, które dzisiaj pod nazwą włości św. Antoniego należą do probostwa.

Wyżej wymieniony Franciszek Łukowicz na Czersku, pan licznych włości, a równocześnie podczaszcz czernihowski, wywodzi się z Litwy z rodu który około r. 1660 osiadł na Pomorzu i okupił się w Chojnickiem. Protoplastą rodu Łukowiczów, którego istnienie udało się stwierdzić, jest Hrehory (Grzegorz) Syrwind-Łukowicz ze Zadzierwia w poyecie wilkomirskim. Żył około 1550. Jego wnuk właśnie przybył mniejszej około 1660 roku na Pomorze i on to wytworzył istniejącą obecnie a znaną zaszczytnie na Pomorzu gałąź rodu Łukowiczów.

OSTATNIE WIADOMOŚCI.

Uroczyste poświęcenie i otwarcie mostu na rzece Stryji pod Stryjem nastąpiło w Wniebowzięcie N. Panny. W uroczystościach brały udział władze rządowe i komunalne. Most ma rozpiętość 52 metrów, jest konstrukcji żelaznej i został wykonany tak siłami jak i materiałem krajowym.

5967 nieruchomości spaliło się w Polsce w pierwszym półroczu roku obecnego w Polsce. Ubezpieczenia wycławiły 6 milionów 585 tys. zł. odszkodowania.

Straszny pożar srożył się we Wilhelmsburgu pod Hamburgiem. Wskutek eksplozji flaszek z kwasorodem, amoniakiem i terpentyną spaliła się olbrzymia szopa z materiałem za przeszło 2 miliony marek niemieckich, w tem samej bawełny za milion marek.

Domyślają się rozmyślnego podpalenia.

W Brooklynie w Ameryce najechały na siebie 2 pociągi, przyczem 10 osób zostało pokaleczonych

W Niemczech pojawiła się zaraza kapuściana, która pod Erfurtem zniszczyła kapustę na przestrzeni 400 mórg.

Benesz w nowym przemówieniu oświadczył się przeciw połączeniu Austrii z Niemcami.

W Czechosłowacji zmarł dziś w nocy słynny czechosłowacki kompozytor Janacek, który miał światową sławę, ponieważ opery jego były grane w całej Europie i Ameryce.

Przy strasznym wypadku w Herlen w Holandji, gdzie to samolot spadł pomiędzy publiczność zostało zabitych jak donosiliśmy, 3 osoby, ciężko zranionych 4, lżej zranionych 10 osób.

żurji, w której gospodarzą Japończycy, a której rząd chińskiej domaga się z powrotem. Japonja Mandżurji wydać nie chce, ponieważ jest ona dla niej nazbyt smacznym kąskiem. Jestto bowiem kraj rozległy, olbrzymi i zaludniony przez 30 milionów ludności, który nauczyła się już uważać za swój nie przypuszczając, że Chiny powrócą do ładu i porządku i że wzmocnią się na tyle, ażeby się mogły kiedyś poważnie o zwrot Mandżurji upominać. Japonja się obawia, że nacjonalisci chińscy wypowiedzą Japonji pewnego dnia wszelkie układy co do Mandżurji. Wówczas Japonja albo Mandżurję zwróci, albo stoczą o nią wojnę, której się lęka w obecnych warunkach, gdzie miałyby już do czynienia z nieźle wyćwiczonym wojskowo przeciwnikiem chińskim.

NIEMCY W CZECHACH RÓŻKI POKAZUJA.

Oto ni stąd ni zowąd postanowiły zjednoczyć się w Czechach trzy stronnictwa niemieckie idące dotąd luzem i to „Deutsche Gewerbetarbei“, „Deutsche Demokratische Freiheitspartei“ oraz stronnictwo byłego nacjonalistycznego posła dr. Rosche. Zjednoczone ze sobą partje przybrały wspólną nazwę: „Arbeits und Wirtschaft - Gemeinschaft“. W programie powiedziano, że nowa partja ma przede wszystkim łączyć mieszczan i bronić ich gospodarczych interesów. Równocześnie jednak chcą Niemcy dążyć do zdobycia samorządu, ażeby umocnić stanowisko Niemców w państwie czechosłowackim. Na prezesa wybrali „ausgerechnet“ nacjonalistę dr. Rosche.

Dalej powiada nowa partja, że bynajmniej nie będzie dążyła do umocnienia stanowiska rządu czechosłowackiego i że pomiędzy Niemcami, którzy popierają rząd a nią, są różnice. Dotychczasowa bowiem polityka w kierunku popierania rządu wypadła dla Niemców niekorzystnie.

Tak to Niemcy w Czechosłowacji się skupiają. Wiedzą oni, jak i gdzie trawa rośnie. Zapachniał im wiedeński polityczny sengerfest i powiedzieli sobie, że dobrze będzie być przygotowanymi na wypadek, gdyby Austria złączyła się z Niemcami. Wówczas mogliby się postarać o urwanie kawałka ziemi czechosłowackiej. Już to Niemiaszki rozumieją się na politycznych geszetach i na maceniu wody w Europie.

A nasi politycy we Warszawie niech znowu z tego przykładu nauczą się, co to znaczy budować państwo na mniejszości niemieckiej.

CIEKAWY WIADOMOŚCI.

350 MILJONÓW ZŁOTYCH.

majątku pozostawił bankier Loewenstein swej rodzinie. Jak wiadomo, śmierć jego była głośną z powodu wypadnięcia ze samolotu w morze. Na trzy tygodnie przed swą śmiercią stracił on na rozmaitych spekulacjach 12 milionów funtów szterlingów, czyli około 500 milionów złotych.

OBRABOWAŁ GROBOWCE 13 CESARZY aby „skonfiskować“ klejnoty.

Donoszą z Chin, że generał Czang-Tso-Lin na kilka dni przed wycofaniem się z Pekinu dokonał zbeszczeszczenia grobów cesarskich w celu wydobycia z nich kosztowności i przedmiotów sztuki. Według zeznania oficera, który brał w tem udział otworzono 13 grobowców i zabrano 4 olbrzymie szmaragdy i wielki djament. Wartość tych przedmiotów wynosi ogółem 4—5 milionów funt. szterlingów.

SPALONY ŻYWCEM PRZEZ TOWARZYSZY.

W lasach, w pobliżu Plisy pod Wilnem, między pastuchami pasącymi konie wybuchła kłótnia, która wkrótce zamieniła się w bójkę. W czasie bójki, kilku pastuchów porwało swego towarzysza Michała Sadocha i związawszy go powrozami wrzuciło w palące ognisko, gdzie też Sadoch wśród meczarni spalił się niebawem.

KRONIKA MIEJSCOWA.

GHOJNICE, dnia 14 sierpnia 1928 r.

— **Porządek nabożeństw w farze.** Środa, 15 sierpnia, święto Wniebowzięcia Najśw. Marii Panny, 7½ Msza św. z nauką polską. Generalna Komunia Sodalicji. 8¾ nabożeństwo niemieckie. 10¼ suma z polskiem kazaniem. 12¼ Msza św. 15 nieszpory polskie. Następnie nabożeństwo Sodalicji Zehskiej Marjańskiej, przyjęcie nowych Dzieci Marii.

Podczas mszy św. kolekta diecezjalna na rzecz daru jubileuszowego dla Ojca św.

— **Rozczarowanie wśród kolejarzy.** Wśród kolejarzy, którzy na cześć Najprzew. Ks. Biskupa chełmińskiego wystawili bramę triumfalną przy moście na drodze do Tucholi panowała w poniedziałek żalostka. Oczekiwano tam bowiem przyjazdu Najprzew. Ks. Biskupa. Ustawili się tam delegacje na powitanie Arcypasterza, tymczasem Ks. Biskup przyjechał zsozą gdańską od strony Ryty. Pewnie szofer tu zawinił.

— **Zasiłki bezrobotnym pracownikom umysłowym wypłacać będą Kasy Chorych.** Z dniem 1 sierpnia Zakład Ubezpieczeń Pracowników Umysłowych przejął wypłatę zasiłków dla tych bezrobotnych, którzy po 1 stycznia br. otrzymali zasiłki z Funduszu Bezrobocia lub zgłosili się do Funduszu Bezrobocia o zasiłki i dotychczas nie otrzymali.

Zakład po rozpatrzeniu złożonych podań, decyzje w sprawie wypłaty prześle Kasom Chorych, które ze swej strony zawiadomią petentów o decyzji Zakładu. Zasiłki będą wypłacane po udowodnieniu, że roszczenicy w przeciągu miesiąca pozostawali bez pracy i nie mogli znaleźć odpowiedniego zajęcia. Wypłata zasiłków będzie uskuteczniła przez Kasy Chorych miesięcznie z dołu.

Nowe zgłoszenia o zasiłki, po uprzednim zarejestrowaniu się we właściwym Urzędzie Pośrednictwa Pracy lub instancji zastępczej, winy być dokonywane za pośrednictwem Kas Chorych.

Studenci chorwaccy ogłosili z Zagrzebiu bojkot gazet serbskich i pokasowali w niedzielę wszystkie serbskie gazety. Partje chorwackie zganiły postępowanie dowodząc, że taki bojkot do niczego

Serbja a Chorwacja.

nie doprowadzi. W obecnym czasie należy unikać wszelkich gwałtów.

Wiceprezes chorwackiej partji Władko Maczek został wybrany we wtorek prezesem partji chłopskiej w miejsce zmarłego Radicza.

Dobre stosunki pomiędzy Ameryką a Chinami.

Chiński minister skarbu w nowym rządzie wyjechał do Waszyngtonu na naradę z posłem chińskim i rządem amerykańskim.

skim i rządem amerykańskim.

Masoni umieją sobie radzić

Z Meksyku donoszą, że 100 rozmaitych grup publicznych wniosło podobno podanie prosząc dotychczasowego Prezydenta Meksyka Callesa,

by piastował swój dotychczasowy urząd 2 lata dłużej. Podanie to zostanie Prezydentowi Callesowi przedłożone urzędowo 1 września br.

70 tysięcy osób na wiecu, a miliony słuchały mowy w radjo.

Urządowy republikański kandydat na Prezydenta Ameryki Hoover wygłosił mowę w Stanford pod San Francisco, na której było obecnych 70 tys. osób, a miliony słuchało jej przez radjo. Wszystkie amerykańskie gazety ją ogłosiły a gazety

republikańskie oświadczaają, że odpowiada ona najzupełniej uczuciom i przekonaniom republikańskim. Mowa ta jest zanowiedzią agitacji przed wyborczej. Wybór nastąpi 4 listopada br.

Ulepszenie wybieralności niestałych członków Rady Ligi.

Rządy angielski, francuski i niemiecki wysłały do Generalnego Sekretarza Ligi Narodów telegram w sprawie postawienia na porządek dzienny przyszłej sesji Ligi Narodów pomiędzy innymi sprawy ulepszenia wybieralności niestałych członków do Rady Ligi Narodów. Chodzi tu o usunięcie trudności przy ponownym wysuwaniu wybieralności kandydatów do Rady Ligi tych

państw, które przez 3 lata swych kandydatów w niej miały. Do tych państw, które będą ponownie kandydowały na niestałe miejsce w Radzie Ligi, jest Polska. Otóż chodzi o to, ażeby uregulować stosunek głosów tak, by w przyszłości uniknąć nieprzyjemnych następstw.

W tej sprawie wysłał rząd francuski osobny list do Generalnego Sekretarza Ligi Narodów.

— **„Tajemnica wymarłej wyspy“.** Pod tym tytułem wyświetla kino „Nowości“ dzisiaj we wtorek obraz nadzwyczaj interesujący. Główną rolę odgrywa w nim Ryszard Talmadge. Pełen sensacji i napięcia zdobył on sobie uznanie na całym świecie.

Jutro w czwartek ukaże się znowu na ekranie przepiękny dramat p. t. „Walencja“, przedstawiający konflikt kobiecego serca między sławą a miłością. Akcja rozgrywa się w Kanadzie i w N. Yorku.

pięskiego występ ogólnie znanego i lubianego psychologa p. Kaszubowskiego z Chojnic.

Tczew. (Chłopiec chrześcijański pobity do krwi.) Rychło już przybysze palestyńscy pokazują, co potrafią. Wczoraj w południe trzech wyrostków żydowskich w ul. Pocztowej pobito do krwi 9-letniego chłopca, nazwiskiem Trojanowskiego, za to, że najechał przez jednego z owych żydzątków, upominał się energicznie o swoją krzywdę. Szajce młodych Machabeuszów przewodził znany na bruku tczewskim potomek starozakonnego kupca, p. Maneli, który nierwszy zaczął bić młodszego od siebie Trojanowskiego tępem narzędziem po głowie i następnie zwał sobie do pomocy jeszcze trzech towarzyszy garbatonosych. Dodać wypada, że Trojanowski, zamieszkały przy ul. 30 Stycznia, niósł ojcu swemu do pracy obiad, i najechany przez zuchwałego żydzątkę, słusznie dał mu należytą odprawę.

Poniewieranego przez żydzątków chłopca wyswobodziło dwóch panów, z których jeden odprowadził herszta tej szajki na policję i spowodował spisanie protokołu. Ciekawem było, że młody Manela chciał podać się jako Ignacy, a jest pono obeznany na imię Icek czy Srul.

Gdynia. (Kradzież.) W nocy z ub. niedzieli na poniedziałek zakradli się złodzieje do mieszkania dentysty p. Duszyńskiego, zamieszkałego przy ul. Św. Wojciecha nr. 18 i to w czasie jego nieobecności.

Złodzieje widocznie się czuli bardzo bezpiecznie, gdyż wybrali sobie jako łup jedynie rzeczy wartościowe, jak to biżuterję, bieliznę, gramofon, rewolwery, srebrną popielniczkę oraz rozmaite inne przedmioty. Złodzieje dotychczas nie wysłędzono.

Świecie. („Przytrzymanie globtroterów“.) Dwóch młodzików z Nakła nad Notecią, a mianowicie 16-letni Grigull i Roessler wybrali się w drogę do Ameryki. Doszli już do naszego miasta by ztąd dalej się udać, co niestety im się nie udało, bowiem zajęta się niemi policja i odstawiła do domów rodzicielskich, gdzie pewno chętkę do powtórnej za oceanicznej wędrówki zgubili. (c)

Z WOJEWÓDZTWA.

Czersk. (Śmierć zagłądała mu w oczy.) Pewien pijak wracał wieczorem z pola do domu z kosą na ramieniu w dość podchmielonym stanie. Choć szosa dość szeroka, jednak dla niego była za wąska, a kosa którą niósł mogła dla niego lada chwili stać narzędziem śmierci. Nagle osłabł jeszcze bardziej i runął jakby z nóg ścięty do rowu przydrożnego. Gromadka kobiet i dzieci przyglądająca się z bliska pobięta aby odebrać mu kosę i zbadać stan jego zdrowia. Gdy się przybliżyli znaleźli owego amatora alkoholu bez przytomności i mówili że śmierć przyszła przeciętą pasmo jego nieszczęśliwego żywota nie potrzebuje więc nawet nosić kosa. Lecz omylili się, bo po wypiciu koziego mleka odzyskał przytomność i tylko z cicha bełkotał że wódka się pali i mają ją gasić. Przepaswszy się nieco, wyzdrowiał zupełnie a wzięwszy kosę na ramię, wrócił do domu dość odległego, gdzie mu żona sprawiła niemile przyjęcie za przepytanie całotygodniowy zarobek.

A więc kozie mleko stało się dla niego lekarstwem i może niedługo zasłynie w medecynie jako lekarstwo na choroby pijaków.

Karsin. W ubiegłą niedzielę odbył się tu występ znanego psychologa p. Kaszubowskiego. Sala przepełniona była po same brzegi. Produkcje jego zachwycały widzów. Sensacyjne było, gdy p. Kaszubowski chodził bosymi nogami na szkle, tak że szkło zdrobniło na mąkę. Wszystkie produkcje spotkały się z ogromnymi oklaskami.

Bardzo szlachetnie postąpił p. Kaszubowski, ofiarując część zysku na nowy ołtarz w tutejszym kościele.

Wiele. W święto Matki Boskiej Wniebowzięcia o godz. 8 wieczorem odbędzie się na sali p. Cza-

Gostoczyn, pow. tucholski. (Wypadek przy pracy.) Zajęta u posiadziela p. Suchego robotnica p. Helena Burczach będąc na śpichrze spadła i to tak nieszczęśliwie że doznała złamania ręki. Po zaopatrzeniu lekarskim odwieziono ofiarę wypadku do Zakładu św. Boromeusza do Chojnic. (c)

Pruszcz, pow. tucholski. (Dzieci u Stołu Pańskiego.) Przedostatniej niedzieli, dzieci parafji tużejszej, w liczbie 22 przystępowały do pierwszej komunji św. W procesji wprowadzono dzieci do kościoła gdzie podczas nabożeństwa dziatwa przy stała do Stołu Pańskiego. Ks. proboszcz wygłosił piękne przemówienie. Po nabożeństwie podejmował ks. prob. Żelazny dziatwę w szkole wręczając każdemu dziecku piękny obrazek pamiątkowy. (c)

Gdańsk. (Tradycyjny Dominik.) Tegoroczny dominik jest bardzo suto obesłany, w przeciwieństwie do innych lat. Samochody wyścigowe, różne koleжки karkłomne i fantastyczne karusele przyciągają licznych gości żądnych emocji.

W teatrze rzadkich okazów ludzi pokazują artyści ciekawe sztuki kuglarskie i popisy zręczności. Osobną atrakcją stanowi kobieta pochodzenia z planety marsu. Ciekawe popisy tresowanych psów i małpek przyciągają znowu liczne rzesze dzieci.

Olbrymy rodzaju żeńskiego widzimy w innej budzie. Przytem okazy rodzaju ludzkiego jak Rita Riesin, 450 funt. ważącą Wandę, człowieka pół-kobiety, pół węża i t. d.

Także zoologiczny ogród prezentuje się wspaniale. Krokodyl-oblrym, którego wiek oblicza się na 350 lat, i inne zwierzęta zaciekawiają publiczność.

Z DALSZEJ POLSKI.

Bydgoszcz. (Przychwycenie defraudanta.) Policja przychwyciła niejakiego Jana Matuszewskiego zamieszkałego w Bydgoszczy przy ulicy Bielskiej 11, który w maju br. sprzeniewierzył na szkołę p. Robinsohna, handlującego bydłem, 3,500 zł, a następnie zbiegł. Matuszewski był wówczas w służbie u p. R. który powierzył mu tę sumę pieniędzy, celem nadania jej na pocztę. Uciekł on najpierw do Gdańska, a następnie do Niemiec, po których bujał dopóki starczyło mu skradzionych pieniędzy, gdy atoli znalazł się już bez grosza, nie miał nic lepszego do zrobienia, jak wrócić z powrotem do Polski. Na stacji kolejowej w Pobiedziskach został on przytrzymany w pociągu przez konduktora jako jadący bez biletu i oddany policji, celem wylegitymowania go. Po sprawdzeniu papierów przez policję, został on rozpoznany i odstawiony do Bydgoszczy, gdzie oddano go do dyspozycji władz sądowych. Tłumaczy się, że nie ukradł tych pieniędzy, tylko będąc pijany został okradziony a bojąc się stanąć przed swym pracodawcą wolał uciec zagranicę.

GIEŁDA PIENIĘŻNA

Dolary Stanów Zjedn. (1 dolar)	8,84
Frankt francuski (100)	34,69
Frankt szwajcarski (100)	170,88
Funty angielskie (1 f.)	43,11
Korony czeskie (100 k.)	—
Liry włoskie (100 lirów)	26,31
5 proc. pożyczka dolar.	91,00
Gdańsk (w guldenach.)	
Dolar	5,14
Złoty (100 złotych)	57,72
Przekazy na Warszawę (..)	57,70
100 marek rentowych	122,627
1 funt	25,0150

Giełda Piodów Rolnych w Poznaniu

Warunek: handel hurt. fr. st. załad. ładunki wago-dostawa zaraz za 100 kg. w zwieth.

Zyto nowe (suche)	36,00 - 37,50
Pszenica	49,00 - 51,00
Jęczmień zimowy	34,00 - 36,00
Jęczmień brow.	36,50 - 38,50
Owies nowy.	36,00 - 37,00
Mąka z. 65% wł. work.	- 56,00
Mąka z. 70% wł. work.	- 54,00
Maks p. 65% wł. work.	70,00 - 74,00
Ospa pszenna	27,00 - 28,00
Ospa żytula	30,00 - 31,00
Rzepak	69,00 - 75,00
Słoma żytula prasow.	4,50 - 5,00
Siano luzne nowe	8,00 - 9,00
Łubin niebieski	25,00 - 26,00
Łubin złoty	26,00 - 27,00

Ogólne usposobienie spokojne.

RUCH w TOWARZYSTWACH.

TOW. GIM. SOKÓŁ. Odtąd odbędzie się regularnie ćwiczenia na zlot sokolstwa pomorskiego w Poznaniu dla oddziału męskiego co wtorek i czwartek od godz. 8.15, dla oddziału żeńskiego w środę i piątek od godz. 8.15 wieczorem. Członków ćwiczących wzywa się do stawienia się w komplecie. Zarząd.

MĘSKIE TOWARZYSTWO ŚW. WINCENTEGO A PAULO. Wtorek dnia 14 sierpnia br. o godz. 20-tej odbędzie się zebranie Męskiego Tow. św. Wincentego a Paulo w klasztorze. Szan. członków na zebranie to uprzejmie się zaprasza. Goście mile widziani.

TOW. GIMNASTYCZNE „SOKÓŁ” w CHOJNICACH urzędują dnia 15 bm. wycieczkę do Ryty. Zbiórka na dworcu o godz. 2.30 w poł. Członków prosimy o liczny udział. Goście mile widziani. Zarząd.

TOW. PAŃ ŚW. WINCENTEGO A PAULO. Następnego zebranie Tow. Pań św. Wincentego a Paulo odbędzie się dopiero w środę, dnia 29 sierpnia rb. Zarząd.

Redaktor naczelny: **DYONIZY KOWALSKI.**

Pantofle drewniane
hurtownie oddaje po cenach jak najtańszych
St. Chylewski
Warszawska 3. 1711

Wielki wybór

MEBLI

kompletne umeblowania
jak i pojedyncze meble.

Trumny

i wybicia do trumien

Fr. Kiedrowski,
Chojnice (Pom.) Człuchowska 6-8

Najstarszy magazyn w miejscu.
Własne warsztaty stolarskie i tapicersk.

HOTEL DWORCOWY

Wtorek, dnia 14. VIII. bm.
punktualnie o godz. 8 wiecz.
Wieczór klasycznej muzyki
z akompanjamentem Harfy

CZĘŚĆ I.

- 1) Per aspera ad astra C. Urbach
- 2) Wiedeński Walcyk (z akompanjamentem Harfy)
- 3) Chłop i Poeta Fr. v. Suppé
- 4) Rocooco (z akompanjamentem Harfy)
- 5) Księżniczka Czardaska (Potpourri) C. Kalman

CZĘŚĆ II.

- 6) Marsz (własnej kompozycji)
- 7) Gawot (z akomp. Harfy) własnej kompozycji Offenbach
- 8) Orfeusz w Piekło
- 9) W Praterze kwitną drzewa (z akompanjamentem Harfy)
- 10) Kujawiak Wieniawski

CZĘŚĆ III.

- 11) Folies Bergere P. Linke
- 12) Serenada Toselliego (z akompanjamentem Harfy) Padarewski
- 13) Menuet
- 14) Miljony Arlekina (z akompanjamentem Harfy)
- 15) Uwertura z Opery „Norma” Bellini

Po programie Dancing
W razie niepogody w czwartek,
dnia 16-go.

KINO NOWOSCI

We wtorek 14 bm. o godz. 8.30

Sensacja! Sensacja!

Zajemnica wymarłej wyspy

Potężny dramat na morzu w 8 akt. Zmagania się człowieka z żywiołem. Pożar okrętu na pełnym morzu! Wspaniałe widoki morskie, Walki załogi okrętowej. Burze na morzu. W roli głównej 100 proc. męzczyzna **Ryszard Talmadge.** 1709

W środę 15 bm. o godz. 8.30

Valencja

„Gwiazda Nowego Jorku”

Konflikt sławy i miłości w 7 aktach. Pełen emocji dramat uroczej dzwiczyny. W roli głównej: rasowa Australijka **Olive Barden** Rzecz dzieje się w przepięknych górach Kanadyjskich nad Srebrnym jeziorem, oraz w Nowym Jorku.

Oprócz tego komedja.
Od czwartku: **Carmen.**

Żurnale

sezonowe

na rok 1929

poleca

Księgarnia
Dziennika Pomorskiego

Skład

towarów galanteryjnych i perfumeryjnych w dobrym punkcie miasta Grudziądz na sprzedaż. Wiadomość: **Fons. Chojniewicz, pl. Jagielloński 9. biuro prawne.**

Mieszkania

5 pokojowe i 2 pokojowe z powodu wyjazdu zaraz do wynajęcia, zarazem poszukuje się natychmiast **służącej** uczelwej. **Miąskowska Dworcowa 12.**

Przetarg przymusowy

W czwartek, dnia 16 sierpnia br. o godz. 17. sprzedam na podwórzu spedytora Nowackiego największej dającemu za gotówkę: **1 bufet dębowy. Rogowski** Kom. sąd. Chojnice. 1716 ul. Dworcowa 62.

Uczelwa, czysta dziewczyna

z gotowaniem i praniem potrzebna od 1. września. **Warszawska 25 I. 1710** Młody, lecz żonaty **robotnik** znający się na obróbce drzewa **znajdzie stałą pracę.** Gdzie, wskaże eksp. Dzien. Pom. 1713

Maszyny Rolnicze

z fabryki maszyn naszej mamy pod własną odpowiedzialnością i pod kierownictwem pana Ambrozego Felskiego w Brusach ul. Chojnicka 3.

maneże, młocarki, wialnie, sęczkarki i inne po cenie dogodnej fabrycznej

Fabryka Maszyn A. Horstmann Starogard 1661

Siewnik

prawie nowy, korzystnie na sprzedaż. 1714 **B. Froegel Kamień.**

RESTAURACJA LESNA Krause—Wilhelmina

Dziś w środę 15 bm. od godz. 4-tej po poł.

koncert przy kawie i Dancing w ogrodzie.

Potrzebny zaraz **uczeń ślusarski** do Kamienia. 1712 **B. Froegel** mistrz ślusarski.

Kupujemy stary papier używany

po najwyższej cenie. 1707 **Szachtsznejder Młyńska 20.**